

Nr 274.

Av fru **Alm m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 187 angående vissa anslag till skolor tillhörande barna- och ungdomsvården återgives en av socialstyrelsen gjord framställning rörande löneställningen för rektorer och folkskollärare vid skolorna för kvinnlig ungdom. Härom anför styrelsen följande:

»Medan rektorerna vid motsvarande skolor för manlig ungdom placerats i lönegraderna Eo 25 och Eo 23, ha rektorerna vid skolorna för kvinnlig ungdom placerats i lönegraden A 19 medan folkskollärarinnorna vid skolorna för kvinnlig ungdom placerats i en lönegrad lägre.

Denna lönemässiga skillnad mellan manliga och kvinnliga befattningshavare i likartad tjänsteställning bör enligt socialstyrelsens mening ej längre upprätthållas. Erfarenheten har visat, att de kvinnliga rektorernas ansvar och arbetsbörda är väl så stor som de manligas. Vad beträffar lärarna anser styrelsen, att skillnaden i arbetsbörda mellan manliga och kvinnliga befattningshavare ej är av beskaffenhet att motivera den rådande olikheten i löneställning.

Styrelsen vill därför föreslå, att rektorerna vid Sonestorps yrkes- och hemskola, Brättegårdens yrkesskola och Broby skolhem uppflyttas till lönegraden Eo 23, varvid 3 tjänster som rektor i lönegraden A 19 kunna överföras till övergångsstat. Vidare föreslår styrelsen, att 3 tjänster såsom folkskollärarinna i lönegraden A 18 förändras till två befattningar såsom folkskollärare i lönegraden A 19 (Broby) och en befattning som assistent i lönegraden A 19 (Brättegården).»

Med hänvisning till en organisationsundersökning vid de skolor, som propositionen avser, och i samband därmed en översyn av personalorganisationen vid ifrågavarande skolor, som Kungl. Maj:t den 1 mars 1946 beslutat låta verkställa, har emellertid föredragande statsrådet i propositionen avstyrkt socialstyrelsens ovan anförda förslag och menat, att ställningstagandet till frågan om de kvinnliga rektorernas och lärarnas löneställning bör anstå.

Om det kunnat tänkas, att ifrågavarande rektorer och lärare vid den planeerade organisationsundersökningen befundes överflödiga eller det befundes, att deras arbetsuppgifter lämpligen borde ändras väsentligt i förhållande till arbetsuppgifterna för de manliga rektorer och lärare, varmed socialstyrelsen jämför dem, så skulle man kunna förstå en dylik betänksamhet och ett dylikt uppskov. Men så är icke fallet. Tvärtom är organisationsundersökningen direkt

motiverad av att arbetstiden behöver förkortas för viss del av den vid dessa skolor anställda personalen — nämnda lärarkategorier bl. a. — emedan deras arbetstid är vad propositionen kallar »osedvanligt lång» och man genom en utredning vill utröna i vad mån den kan begränsas genom rationaliserande åtgärder. Vederbörande befattningshavare komma alltså att i stort sett bibehålla samma arbetsuppgifter och ha samma tjänsteansvar, hur än organisationsundersökningen utfaller, och eventuellt rationaliserande åtgärder för lättande av arbetsbördorna måste komma att verka likformigt på de manliga och kvinnliga befattningshavarna, som här jämföras med varandra. Under sådana förhållanden finns det enligt undertecknades mening inget rimligt skäl att uppskjuta att rätta till ett missförhållande, som redan alltför länge bestått och som står i klar strid mot de principer, som riksdagen tidigare sanktionerat för andra motsvarande befattningshavargrupper. Det är så mycket mindre skäl härtill som en i och för sig självklar likställighet i lönehänseende här göres avhängig av en utredning, som enligt uppgift i propositionen »beräknas taga förhållandevis lång tid i anspråk». Då vi här kalla självklar den uppflyttning av de kvinnliga rektorerna och folkskollärarna till samma löneplan som de manliga befinna sig på — såsom socialstyrelsen föreslagit och allmänna lönenämnden funnit principiellt riktig — så torde det till stöd för detta omdöme räcka med en hänvisning till riksdagens beslut 1937 om lika lön för manlig och kvinnlig folkskollärare och den lika lön för läroverkslärare av båda könen, som sedermera genomförts. Någon anledning att i detta speciella fall frångå riksdagens tidigare principiella ståndpunkttagande finnes icke.

Till bestyrkande av socialstyrelsens påstående att »de kvinnliga rektorernas ansvar och arbetsbörda är väl så stor som de manligas» kunna meddelas några siffror över elevantalet vid de skolor, som förestås av kvinnliga, respektive manliga rektorer. Det genomsnittliga elevantalet under budgetåret 1944/45 var sålunda vid Sonestorp 38, vid Brättegården 28 och vid Broby 39 — samtliga äro skolor för kvinnlig ungdom och ha kvinnlig rektor i lönegrad A 19. De skolor för manlig ungdom, som ha manlig rektor i lönegrad Eo 23, äro Johannisbergs skolhem och yrkesskolor med 39 elever, Folåsa skolhem med 29, Östra Spång med 29, Gräskärrs med 36, Åkerby med 29 och Engesbergs skolhem med endast 14 elever. Vad beträffar de manliga och de kvinnliga folkskollärarna vid dessa skolor ha de samma undervisningsskyldighet som inom det vanliga undervisningsväsendet, med dessutom ett stort antal veckotimmar med ledning och uppsikt över elevernas fritidssysselsättningar. Sammanlagt har deras arbetsbörda varit onormalt stor, och under hand har skyddshemsinspektionen med varjehanda åtgärder försökt nedbringa arbetsmängden. Dessa åtgärder ha emellertid verkat ojämnt, såtillvida att de kvinnliga folkskollärarna på sistone fått något större lättnader, vilket avspeglas i statistiken över arbetstimmarna per vecka å s. 47 i propositionen. Som ovan nämnts är det dock meningen att fortsätta och intensifiera åtgärderna för arbetets rationalisering

och för såväl arbetsmängdens minskning som dess utjämnande på de olika befattningshavarna. I väntan på vad organisationsutredningen kan komma att föreslå här, äskas i propositionen 60 000 kronor för att av socialstyrelsen disponeras »för förkortning av arbetstiden vid de skolor, där detta är mest av behovet påkallat».

En ytterligare sak är förtjänt att påpekas i detta sammanhang. Det är inadvertensen mellan å ena sidan vissa beteckningar i den i propositionen föreslagna nya personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården och å andra sidan den löneställning som redovisas i samband härmed. I en ingress till personalförteckningen påpekas att vissa ändringar av tjänstebenämningarna ha föranletts av lagen den 15 juni 1945 om kvinnors behörighet att innehava statstjänst. Beteckningen folkskollärlärarinna är sålunda borttagen och ersatt med beteckningen folkskollärare. Härvid uppkommer det något besynnerliga förhållandet, att personalförteckningen redovisar 3 folkskollärare i lönegrad A 19 och 4 folkskollärare i lönegrad A 18 — alltså 7 likadana tjänster, uppdelade på två lönegrupper enbart efter innehavarnas kön.

Det synes undertecknade uppenbart att de i det ovanstående påtalade olikheterna i löneställning måste rättas till utan dröjsmål, enär redan den tid, som gått sedan staten 1938 övertog berörda skolor, inneburit en alltför lång väntetid på lönerättvisa för dessa skolors kvinnliga rektorer och folkskollärare.

Med åberopande av det här anförda få sålunda undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte besluta i enlighet med socialstyrelsens i propositionen 187 redovisade förslag om viss löneuppflyttning av de kvinnliga rektorerna och folkskollärarna vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

Stockholm den 20 mars 1946.

Ulla Alm.

Anna Sjöström-Bengtsson.

Gustaf Fahlander.

David Norman.

Ebon Andersson.
